

หน้าที่ของหอกระจายข่าวในการให้ความรู้ความเข้าใจ  
 ด้านสาธารณสุขมูลฐาน แก่ประชาชน  
 ในจังหวัดนครปฐม



นางประไพพรรณ อังอินเนตร

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคตามหลักสูตรปริญญาโท สาขาสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาการประชาสัมพันธ์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2532

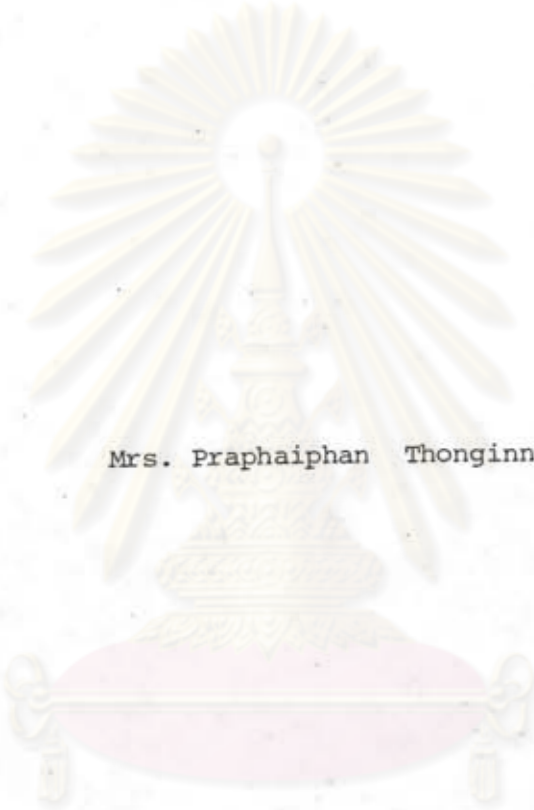
ISBN 974-576-831-6

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

015711

11๗4๑๑๘๙๐

THE FUNCTION OF VILLAGE BROADCASTING SYSTEMS  
IN EDUCATING BASIC PUBLIC HEALTH  
TO VILLAGERS IN NAKHON PATHOM



Mrs. Praphaiphon Thonginnatr

ศูนย์วิทยทรัพยากร  
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fullfillment of the Requiurements  
for the Degree of Master of Arts

Department of Public Relations

Graduate School

Chulalongkorn University

1989

ISBN 974-576-831-6




หัวข้อวิทยานิพนธ์      หน้าที่ของหอกระจายข่าวในการให้ความรู้ความเข้าใจด้าน  
สาธารณสุขมูลฐานแก่ประชาชน ในจังหวัดนครปฐม

โดย                              นางประไพพรรณ ธงอิน เนตร


ภาควิชา                        การประชาสัมพันธ์

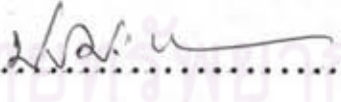
อาจารย์ที่ปรึกษา            รองศาสตราจารย์ ดร.ประมะ สตะเวทิน

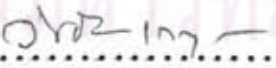
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้นับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่ง  
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

.....  ..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย  
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชรากัย)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....  ..... ประธานกรรมการ  
(ศาสตราจารย์ บำรุงสุข สีหอำไพ)

.....  ..... อาจารย์ที่ปรึกษา  
(รองศาสตราจารย์ ดร.ประมะ สตะเวทิน)

.....  ..... กรรมการ  
(อาจารย์ ดร.วิเชียร เกตุสิงห์)



ประไพพรรณ ธงอินเนศร : หน้าที่ของหอกระจายข่าวในการให้ความรู้ความเข้าใจด้าน  
 สาธารณสุขมูลฐานแก่ประชาชน ในจังหวัดนครปฐม (THE FUNCTION OF VILLAGE  
 BROADCASTING SYSTEMS IN EDUCATING BASIC PUBLIC HEALTH TO VILLAGERS  
 IN NAKHON PATHOM) อ.ที่ปรึกษา : รศ.ดร.ประมะ สดะเวทิน, 104 หน้า. ISBN 974-  
 576-831-6

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อที่จะตรวจสอบบทบาทของหอกระจายข่าวในการให้ความรู้  
 ความเข้าใจด้านสาธารณสุขมูลฐานแก่ประชาชนในจังหวัดนครปฐม วิธีการวิจัยที่ใช้เป็นลักษณะ "กรณีศึกษา"  
 ซึ่งเป็นการศึกษาเฉพาะบทบาทของหอกระจายข่าวและประชาชนที่อยู่ในจังหวัดนครปฐม โดยใช้ตัวอย่าง  
 จำนวน 244 คน การวิเคราะห์การบริหารงานของหอกระจายข่าวกระทำโดยนำการปฏิบัติที่ได้จากการ  
 สสำรวจมา เปรียบเทียบกัน ส่วนความรู้ความเข้าใจของประชาชนในหมู่บ้านต่าง ๆ นั้น กระทำได้โดยนำ  
 คะแนนจากการทดสอบมาวิเคราะห์ทางสถิติ ผลของการวิจัยสรุปได้ดังนี้

หอกระจายข่าวที่บริหารงานในรูปแบบที่ต่างกัน ได้แก่ หอกระจายข่าวในรูปแบบคณะกรรมการ  
 หอกระจายข่าวในรูปแบบบุคคล และหอกระจายข่าวในรูปแบบกิ่งคณะกรรมการ มีการกระทำบทบาทหน้าที่  
 4 ด้านในลักษณะที่ใกล้เคียงกัน

ผลการเปรียบเทียบความรู้ด้านสาธารณสุขมูลฐานของกลุ่มตัวอย่างในหมู่บ้านที่บริหารงาน  
 หอกระจายข่าวในรูปแบบคณะกรรมการกับหมู่บ้านที่มีการบริหารในรูปแบบอื่น พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีการ  
 บริหารงานในรูปแบบคณะกรรมการมีคะแนนเฉลี่ยในเรื่อง การจัดหา น้ำสะอาดและสุขภาพสิ่งแวดล้อม  
 สูงกว่าการบริหารในรูปแบบอื่น โดยมีความแตกต่างในระดับความเชื่อมั่น 0.05 แต่เมื่อรวมคะแนน  
 เฉลี่ยทุกเรื่อง พบว่าหมู่บ้านทั้ง 2 ประเภทแตกต่างกันเพียงเล็กน้อยจนไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลการเปรียบเทียบความรู้ด้านสาธารณสุขมูลฐานของกลุ่มตัวอย่างในหมู่บ้านที่มีหอกระจาย-  
 ข่าวกับหมู่บ้านที่ไม่มีหอกระจายข่าว พบว่า คะแนนเฉลี่ยในเรื่องการให้ภูมิคุ้มกันโรคของกลุ่มตัวอย่าง  
 ในหมู่บ้านที่มีหอกระจายข่าวสูงกว่าหมู่บ้านที่ไม่มีหอกระจายข่าว ในระดับความเชื่อมั่น 0.01 แต่เมื่อ  
 รวมคะแนนเฉลี่ยทุกเรื่อง พบว่าหมู่บ้านทั้ง 2 ประเภทแตกต่างกันเพียงเล็กน้อย จนไม่มีนัยสำคัญทาง  
 สถิติ

ภาควิชา ..... การประชาสัมพันธ์  
 สาขาวิชา ..... นิเทศศาสตร์พัฒนาการ  
 ปีการศึกษา ..... 2532

ลายมือชื่อนิติศ .....  
 ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา .....

PRAPHAIPHAN THONGINNATR : THE FUNCTION OF VILLAGE BROADCASTING SYSTEMS IN EDUCATING BASIC PUBLIC HEALTH TO VILLAGERS IN NAKHON PATHOM. THESIS ADVISOR : ASSOCT. PROF. PARAMA SATAWEDIN, Ph.D. 104 PP. ISBN 974-576-831-6

The aim of this research was to examine the role of the village loudspeaker systems in enlightening the people in Nakhon Pathom Province about primary health care. The research method used was a "case study" in nature in which only the village loudspeaker systems and the people in Nakhon Pathom Province were involved. Two hundred and forty four respondents were used as the samples. The administration of the village loudspeaker systems was analyzed by comparing the operations obtained from the survey. The understanding of the people about primary health care was done through the testing score for statistical analysis. The findings could be summarized as follows:

When three forms of administration i.e. committee type, individually-operated type, and semi-committee type were compared, it was found that the four areas of activities were performed in a closely similar manner.

When people's understanding of primary health care were compared, it was found that the people in the village where committee type of administration was used had higher average scores of clean water acquisition and environmental sanitation than those in the village where other forms of administration were used at the level of 0.05 statistical significance. However, when all areas of primary health care scores were compared, there was so slight difference that no statistical significance existed.

It was also found that the people in the villages with loudspeaker systems had higher average scores of immunization than those in the villages where loudspeaker systems did not exist at the level of 0.01 statistical significance. However, when all areas of primary health care scores were compared, the two groups were so slightly different that there was no statistical significance.

ศูนย์วิทยทรัพยากร  
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา ..... การประชาสัมพันธ์  
สาขาวิชา ..... นิเทศศาสตร์พัฒนาการ  
ปีการศึกษา ..... 2532

ลายมือชื่อนิติ ..... 25.6  
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา ..... 25.6  
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม .....



### กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เมื่อเริ่มวางแผนในการทำ ก็ได้รับความอนุเคราะห์จากรองศาสตราจารย์ ดร.ประยะ สตะเวทิน เป็นผู้ให้แนวคิดและพร้อมทั้งให้ความกรุณารับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งและขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงที่ท่านได้ให้คำปรึกษา แนะนำ และตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ จนวิทยานิพนธ์เสร็จสมบูรณ์

นอกจากนี้การทำวิทยานิพนธ์ยังได้รับความอนุเคราะห์จากอาจารย์ ดร.วิเชียร เกตุสิงห์ ช่วยกรุณาให้คำแนะนำทางด้านการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ บรรดล สุขปิติ ให้คำแนะนำเกี่ยวกับวิธีดำเนินการวิจัย

สุดท้ายนี้ ข้าพเจ้าขอกราบขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ บำรุงสุข สิทธำไพ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์และขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ อบรมสั่งสอน รวมทั้งให้ความเมตตาช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ จนการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงลงไปได้

นางประไพพรรณ ธงอิน เนตร

ศูนย์วิทยทรัพยากร  
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย



สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย .....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ .....	จ
กิตติกรรมประกาศ .....	ฉ
สารบัญตาราง .....	ญ
สารบัญแผนภูมิและแผนที่ .....	ฎ
บทที่	
1. บทนำ .....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา .....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย .....	4
สมมติฐานของการวิจัย .....	4
ขอบเขตของการวิจัย .....	4
ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย .....	5
ข้อจำกัดของการวิจัย .....	5
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย .....	5
2. ทฤษฎี แนวคิดและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง .....	7
ทฤษฎี แนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสารเพื่อการพัฒนา และการสื่อสาร ด้วยระบบกระจายเสียง .....	7
ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเทศและต่างประเทศ .....	14
3. วิธีดำเนินการวิจัย .....	19
ขอบเขตของหมู่บ้านที่ใช้ในการศึกษาวิจัย .....	22
การเลือกหมู่บ้านทำการศึกษาวิจัย .....	22
การกำหนดตัวอย่างผู้ดำเนินงานหอกระจายข่าว .....	23

การกำหนดตัวอย่างคร่าว เรือน .....	23
การกำหนดเกณฑ์ในการตัดสินข้อมูล .....	24
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย .....	24
วิธีการเก็บข้อมูล .....	25
ผู้เก็บรวบรวมข้อมูล .....	26
การตรวจสอบคุณภาพของ เครื่องมือ.....	26
การวิเคราะห์ข้อมูล .....	27
4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล .....	28
ตอนที่ 1	
ผลการวิเคราะห์บทบาทหน้าที่ในการดำเนินงานหอกระจายข่าว แบบต่าง ๆ .....	28
- ลักษณะทั่วไปของหอกระจายข่าวแบบต่าง ๆ .....	28
- ลักษณะบทบาทหน้าที่ในการดำเนินงานหอกระจายข่าว แบบต่าง ๆ .....	31
1. ผลการวิเคราะห์บทบาทหน้าที่ในการสำรวจปัญหา และความต้องการของชุมชน เพื่อนำมาจัดรายการ .	31
2. ผลการวิเคราะห์บทบาทหน้าที่ในการจัดรายการ คามปัญหาและความต้องการของชุมชน.....	34
3. ผลการวิเคราะห์บทบาทหน้าที่ในการวางแผน กระจายเสียง .....	37
4. ผลการวิเคราะห์บทบาทหน้าที่ในการติดตามผล การกระจายเสียง .....	39
ตอนที่ 2	
ผลการวิเคราะห์ความรู้ความเข้าใจด้านสาธารณสุขมูลฐานของ ประชาชนในหมู่บ้านต่าง ๆ .....	42



- ข้อมูลทั่วไปของผู้รับการทดสอบ .....	42
- วิเคราะห์ เปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจด้านสาธารณสุขมูลฐานของกลุ่มตัวอย่างในหมู่บ้านที่มีการบริหารงาน หอกระจายข่าวในรูปคณะกรรมการกับหมู่บ้านที่มีการ บริหารงานหอกระจายข่าวในรูปแบบอื่น .....	48
1. ผลการทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ย เรื่อง การวางแผนครอบครัว/อนามัยแม่และเด็ก.....	48
2. ผลการทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ย เรื่อง การโภชนาการ .....	50
3. ผลการทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ย เรื่อง การจัดหาน้ำสะอาดและสุขาภิบาลสิ่งแวดล้อม...	51
4. ผลการทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ย เรื่อง การให้ภูมิคุ้มกันโรค .....	52
- วิเคราะห์ เปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจด้านสาธารณสุข มูลฐานของกลุ่มตัวอย่างในหมู่บ้านที่มีหอกระจายข่าว และหมู่บ้านที่ไม่มีหอกระจายข่าว .....	54
1. ผลการทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ย เรื่อง การวางแผนครอบครัว/อนามัยแม่และเด็ก.....	54
2. ผลการทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ย เรื่อง การโภชนาการ .....	56
3. ผลการทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ย เรื่อง การจัดหาน้ำสะอาดและสุขาภิบาลสิ่งแวดล้อม...	57
4. ผลการทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ย เรื่อง การให้ภูมิคุ้มกันโรค .....	58

5. สรุปผลการวิจัย อภิปรายและข้อเสนอแนะ .....	60
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย .....	60
วิธีดำเนินการวิจัย .....	61
ลักษณะหมู่บ้านที่ใช้ในการวิจัย .....	61
ลักษณะหออกระจายข้าวที่ใช้ในการวิจัย .....	61
สรุปผลการวิจัย .....	62
อภิปรายผล .....	63
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย .....	67
ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ .....	68
ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป .....	68
บรรณานุกรม .....	70
ภาคผนวก ก. แบบสำรวจบทบาทหน้าที่ของหออกระจายข้าวประจำหมู่บ้านและแบบ ทดสอบความรู้ความเข้าใจด้านสาธารณสุขมูลฐาน .....	74
ภาคผนวก ข. หออกระจายข้าวและการดำเนินงาน .....	89
ภาคผนวก ค. เรื่องราวเกี่ยวกับจังหวัดนครปฐม อำเภอกอนคูนและหมู่บ้านที่ทำการ ศึกษารวิจัย .....	95
ประวัติผู้วิจัย .....	104

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1.	ลักษณะทั่วไปของการดำเนินงานหอกระจายข่าว 3 แห่ง จำแนกตามรูปแบบของการบริหาร .....	30
2.	การปฏิบัติหน้าที่ในการสำรวจปัญหาและความต้องการของชุมชน เพื่อนำมาจัดรายการ .....	33
3.	การปฏิบัติหน้าที่ในการจัดรายการตามปัญหาและความต้องการของชุมชน .	36
4.	การปฏิบัติหน้าที่ในการวางแผนกระจายเสียง .....	38
5.	การปฏิบัติหน้าที่ในการติดตามประเมินผลการกระจายเสียง .....	41
6.	ข้อมูลทั่วไปของผู้รับการทดสอบ แยกตามลักษณะของหมู่บ้านที่มีหอกระจายข่าว และหมู่บ้านที่ไม่มีหอกระจายข่าว .....	44
7.	แสดงการ เปรียบ เทียบความรู้ความเข้าใจ เรื่องการวางแผนครอบครัว/อนามัยแม่และเด็ก ของประชาชนในหมู่บ้านที่มีหอกระจายข่าวในรูปคณะกรรมการกับหมู่บ้านที่บริหารงานหอกระจายข่าวในรูปแบบอื่น .....	49
8.	แสดงการ เปรียบ เทียบความรู้ความเข้าใจ เรื่องการโภชนาการของประชาชนในหมู่บ้านที่บริหารงานหอกระจายข่าวในรูปคณะกรรมการกับหมู่บ้านที่บริหารงานหอกระจายข่าวในรูปแบบอื่น .....	50
9.	แสดงการ เปรียบ เทียบความรู้ความเข้าใจ เรื่องการจัดหาน้ำสะอาดและสุขภาพสิ่งแวดล้อมของประชาชนในหมู่บ้านที่บริหารงานหอกระจายข่าวในรูปคณะกรรมการกับหมู่บ้านที่บริหารงานหอกระจายข่าวในรูปแบบอื่น .	51
10.	แสดงการ เปรียบ เทียบความรู้ความเข้าใจ เรื่องการให้ภูมิคุ้มกันโรคของประชาชนในหมู่บ้านที่บริหารงานหอกระจายข่าวในรูปคณะกรรมการ กับหมู่บ้านที่บริหารงานหอกระจายข่าวในรูปแบบอื่น .....	52

ตารางที่

หน้า

11.	แสดงการ เปรียบ เทียบความรู้ความ เข้าใจด้านสาธารณสุขมูลฐานรวม 4 เรื่อง ของประชาชนในหมู่บ้านที่มีการบริหารงานหอกระจายข่าวในรูปคณะ กรรมการกับหมู่บ้านที่มีการบริหารงานหอกระจายข่าวในรูปแบบอื่น ....	53
12.	แสดงการ เปรียบ เทียบความรู้ความ เข้าใจ เรื่องการวางแผนครอบครัว/ อนามัยแม่และ เด็ก ของประชาชนในหมู่บ้านที่มีหอกระจายข่าวกับหมู่บ้านที่ ไม่มีหอกระจายข่าว .....	55
13.	แสดงการ เปรียบ เทียบความรู้ความ เข้าใจ เรื่องการ โภชนาการของ ประชาชนในหมู่บ้านที่มีหอกระจายข่าวกับหมู่บ้านที่ไม่มีหอกระจายข่าว ..	56
14.	แสดงการ เปรียบ เทียบความรู้ความ เข้าใจ เรื่องการจัดหาน้ำสะอาดและ สุขาภิบาลสิ่งแวดล้อม ของประชาชนในหมู่บ้านที่มีหอกระจายข่าวกับหมู่บ้าน ที่ไม่มีหอกระจายข่าว .....	57
15.	แสดงการ เปรียบ เทียบความรู้ความ เข้าใจ เรื่องการให้ภูมิคุ้มกัน โรคของ ประชาชนในหมู่บ้านที่มีหอกระจายข่าวกับหมู่บ้านที่ไม่มีหอกระจายข่าว ..	58
16.	แสดงการ เปรียบ เทียบความรู้ความ เข้าใจด้านสาธารณสุขมูลฐานรวมทั้ง 4 เรื่อง ของประชาชนในหมู่บ้านที่มีหอกระจายข่าว กับหมู่บ้านที่ไม่มี หอกระจายข่าว .....	59

ศูนย์วิทยทรัพยากร  
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญแผนภูมิและแผนที่

รูปที่		หน้า
1.	แผนภูมิตระกรรมการดำเนินงานหอกระจายข่าวประจำหมู่บ้าน .....	92
2.	แผนภูมิการดำเนินงานหอกระจายข่าวประจำหมู่บ้าน .....	94
3.	แผนที่จังหวัดนครปฐม .....	102
4.	แผนที่อำเภอคอนคาบและหมู่บ้านที่ทำการศึกษารวิจัย .....	103



ศูนย์วิทยทรัพยากร  
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย